

Motion till riksdagen 2012/13:Ju240

av Jan Lindholm och Mats Pertoft (MP)

Insatser mot barnsexturism

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inga barn i andra länder ska utsättas för sexuell exploatering av personer från Sverige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbetet mot barnsexturism även fortsättningsvis bör prioriteras hos Rikskriminalpolisen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det hos Rikskriminalpolisen ska finnas en permanent barnsexturismgrupp.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta direktlinjer vid svenska ambassader för anmälan om sexualbrott mot barn.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att det inom Europarådet vidtas ytterligare åtgärder för ett starkare europeiskt samarbete mot barnsexturism.¹
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förenklade möjligheter att anmäla misstanke om brott bör utvecklas på alla platser runt om i världen där den svenska barnsexturismen är utbredd och där den svenska polisen finns på plats i form av en s.k. sambandsman.

Fel! Okänt namn på

¹ Yrkande 5 hänvisat till UU.

Bakgrund

Barns kroppar köps och säljs i sexuella syften på en global marknad. Efterfrågan är förutsättningen för denna handels existens. Offren förs antingen till sexköparna (trafficking) eller tillhandahålls på plats dit sexköparna åker (barnsexturism). Det uppskattas att tre miljoner barn årligen utnyttjas i samband med barnsexturism.

Trots dessa hisnande siffror konstaterar professorn i processrätt vid Stockholms universitet Christian Diesen och forskarmanuens Eva Diesen i en forskningsrapport 2008 att det i praktiken är riskfritt och straffritt att resa utomlands och begå sexuella övergrepp mot barn. Åtalsfrekvensen är 3 procent vad gäller sexualbrott mot barn begångna utomlands. De aktuella fall som denna siffra baseras på rörde utredningen av brott som begåtts i de nordiska grannländerna, där både offer och förövare fanns i Sverige under utredningen, och alltså inte typfallen av barnsexturism. Men förövaren reser vanligtvis dit där "varan" tillhandahålls billigt och riskfritt. Den i september 2011 avkunnade domen mot en svensk sexköpare i Thailand kan möjligen ha en något avskräckande funktion för sådana resor.

Ett steg i rätt riktning är också att Rikskriminalpolisen i januari 2009 med tillfälliga medel fick möjlighet att utöka antalet tjänster från 1 till 4 för att förstärka arbetet mot barnsexturism. Utökningen möjliggjordes tack vare regeringens särskilda satsning mot människohandel och tjänsterna finansieras av bidrag från Operativa rådet. Den temporära utökningen av antalet tjänster har inneburit en reell möjlighet att verkställa ett konstruktivt brottsförebyggande arbete mot barnsexturism.

Trots att Sverige var det första landet i världen att införa en extraterritoriell lagstiftning som gör det möjligt att lagföra svenskar för bland annat sexualbrott mot barn begångna utomlands, finns det fortfarande ytterst få fällande domar i Sverige.

Huvudregeln är att brott ska beivras där de har begåtts, men i förhållande till andra brottsområden är skillnaden markant. En anledning till detta är att brottsområdet som sådant inte har varit och fortsättningsvis inte heller är ett prioriterat brottsområde. En annan anledning är att anmälningar av detta slag har lagts ner per automatik för att de har ansetts för svåra att utreda. Många gånger har inte ens den misstänkte hörts eller ens nåtts med informationen om att han eller hon varit misstänkt, vilket bidragit ytterligare till den gängse uppfattningen om att det är riskfritt att utnyttja barn sexuellt utomlands.

En särskild grupp inom Rikskriminalpolisen jobbar med att ta emot anmälningar om sexbrott mot barn i utlandet. Detta är en av de positiva förändringar som skett inom polisen när det gäller arbetet mot barnsexturism sedan 2009. Dessvärre drivs gruppen i projektform och pengarna är slut vid årsskiftet. Efter det ska projektet enligt uppgift utvärderas och det är oklart om det kommer att fortsätta. Det är olyckligt om gruppen måste avsluta sitt arbete innan ett ordentligt samarbete med andra länder kommit igång och resultat i form av fler fällande domar har kunnat visas. Den särskilda gruppen bör inte drivas i projektform utan bli permanent.

Fel! Okänt namn på

En annan beklagansvärd sak som forskningen visar är att anmälningsbenägenheten är mycket liten för att inte säga näst intill obefintlig när det gäller brott som barnsexturism. Vad avsaknaden av anmälningar från enskilda individer, som till exempel medresenärer, beror på är okänt. En förklaring kan vara att de saknar kännedom om att det är olagligt och att det går att anmäla på plats och än mindre vet att det går att anmäla i Sverige. En annan anledning kan vara att man inte litar på den lokala polisen och inte känner till de olika anmälningskanalerna samt att det känns lönlöst att anmäla i Sverige för att anmälan inte kommer att leda någonstans, i synnerhet om det rör sig om okända offer och förövare.

För att underlätta möjligheterna att anmäla har man exempelvis i Thailand inrättat en telefonfunktion för att kunna ta emot tips om barnsexturister. Det har skett i samverkan mellan den svenska polisen och den svenska ambassaden. Exemplet borde få fler efterföljare i länder där svensk barnsexturism är vanlig.

Sverige får kritik för att göra för lite på detta område och så sent som förra året fick Sverige kritik från FN:s barnrättskommitté för att göra för lite mot barnsexturism. FN:s barnrättskommitté underströk att Sverige måste ”increase its efforts to prevent and combat the worrying phenomenon of child sex tourism”.

Åtgärder

Sverige måste ta kritiken från FN på allvar och öka insatserna för att nå målet som det uttrycks i Handlingsplanen mot sexuell exploatering av barn: ”Inga barn i andra länder skall utsättas för sexuell exploatering av personer från Sverige.” För att ytterligare understryka betydelsen av detta mål för de prioriteringar som görs på operativ nivå är det önskvärt att riksdagen påminner regeringen om denna formulering så som föreslås i motionens första yrkande.

Att det praktiska arbetet mot barnsexturism inte kan prioriteras ner på det sätt som beskrivs i motionen borde för var och en vara en självklarhet. Att exempelvis inte ens höra dem som anmälts för brott kan inte accepteras. Att arbetet måste få en högre prioritet så som anförs i motionens andra yrkande bör riksdagen därför ge regeringen till känna.

Med anledning av att den förstärkning som gjorts av arbetet mot barnsexturism bygger på en tillfällig finansiering men visat sig verkningsfull och effektiv menar jag att en permanent omprioritering är önskvärd. De resurser som finns hos Rikskriminalpolisen bör omprioriteras så att en permanentning av de fyra tjänster som nu tillfälligt upprätthålls kan göras. Detta bör, som föreslås i motionens tredje yrkande, riksdagen ge till känna för regeringen som sin uppfattning.

Som en konkret åtgärd för att göra det enklare för dem som under en utlandsresa anser sig ha bevittnat ett övergrepp att anmäla detta, bör direktlinjer till svenska ambassader inrättas så som föreslås i motionens fjärde yrkande.

Fel! Okänt namn på

Frankrike tog 2005 initiativ till ett gemensamt samarbete mot barnsexturism mellan medlemsländerna i EU. Detta initiativ ledde dessvärre ingenvart. Det är viktigt att agera mot barnsexturism på internationell nivå. Regeringen bör därför verka för att det inom Europarådet vidtas ytterligare åtgärder för ett starkare europeiskt samarbete mot barnsexturism. Detta bör riksdagen, så som föreslås i motionens femte yrkande, ge regeringen till känna som sin mening.

Den ovan redovisade verklighetsbeskrivningen understryker vikten av att möjligheterna att anmäla förbättras liksom att informationen om den möjligheten förbättras. Den telefonlinje som prövats i Thailand kan vara ett bra exempel på åtgärd. Metoder för förenklade möjligheter att anmäla misstanke om brott bör utvecklas på alla platser runt om i världen där den svenska barnsexturismen är utbredd och där svensk polis närvarar i form av en så kallad sambandsman. Detta bör riksdagen, så som föreslås i yrkande sex i motionen, ge regeringen till känna som sin mening.

Stockholm den 27 september 2012

Jan Lindholm (MP)

Mats Pertoft (MP)